

ЛІТЕРАТУРА

1. Bloom, B., Englehart, M., Furst, E., Hill, W., Krathwohl, D. Taxonomy of Educational Objectives : The Classification of Educational Goals. Handbook I : Cognitive Domain. – New York : Longmans, Green, 1956.
2. Henning, J. E. The Art of Discussion-Based Teaching : Opening Up Conversation in the Classroom. – New York : Routledge, 2008.

Гуменюк Д. В.

група Філ–41(а) (Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія)
Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент Слоневська І. Б.

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІ ПАРАЛЕЛІ: КЛАСИЧНИЙ ГОТИЧНИЙ РОМАН «ФРАНКЕНШТЕЙН» (М. ШЕЛЛІ) ТА СУЧАСНИЙ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИЙ РОМАН «СЯЙВО» (С. КІНГ)

Американський письменник-белетрист Стівен Кінг у своїй монографії про еволюцію жанру жахів в американській культурі «Танець смерті» (1981) визнав, що на його творчість в основному вплинули його земляки Едгар Алан По і Натаніель Готорн. Ці романтики містичного спрямування безумовно сформували Стівена Кінга як творчу фігуру, і не тільки безпосередньо, але і в цілому через всю літературу жахів. Недаремно у романі «Сяйво» Кінг вказав епіграф з оповідання Е.А.По «Маска Червоної смерті»: *«А також у цій залі, там ще стояв... велетенський дзигар з ебенового дерева. Його вагало гойдалося туди-сюди з важким, глухим, монотонним брязком... Та попри всі ці речі, то був веселий, розкішний бал...»* [5, с. 11]. Саме не лише розкішний бал, але й моторошний бал, Стівен Кінг згадає у своєму романі «Сяйво».

Відомо, що класичні елементи жанру були винайдені Горацієм Уолполом в 1764 році в його романі «Замок Отранто», а також до подібних використань класичних елементів звернулась Мері Шеллі та написала роман «Франкенштейн». Ці елементи використовуються різними способами, в різних аспектах книг, фільмів, розповідях до теперішнього часу. Одним із представників XXI століття є Стівен Кінг, який використовує елементи готики у своєму романі «Сяйво», чергуючи їх відповідно до своїх потреб, в своєму сприйнятті та дещо в модифікованій, більш сучасній формі. Автор вдається не лише до елементів готики, але й до прийомів інтертекстуальності. Ми можемо простежити певну паралелі в жанровій природі роману Мері Шеллі «Франкенштейн» та роману «Сяйво» Стівеном Кінгом. Для підтвердження думки, ми наведемо приклади, які наявні у творах мовою оригіналу, а також у перекладах з англійської.

Звернімо увагу на жанрову ознаку, яку називають однією із класичних ознак готичного роману. Цією ознакою є зображення стану самотності героїв, посилене зображенням віддаленості та страхітливими декораціями. Готична література завжди знаходиться *«на задвірках»* як людської психології, так і географії [2].

Пригадаємо твір Мері Шеллі. Родина Франкенштейна жила практично усамітнено та віддалено від міста у будинку у Бельвірів. Елізабет завжди захоплювалась замками і чудовими краєвидами. Хоч і в будинку Франкенштейнів не було темних коридорів, таємних кімнат чи таємничих тіней, щоб викликати страх у читача, та Віктор Франкенштейн розповів про випадок, який стався поблизу їхнього будинку. То був дещо незвичайний випадок, навіть дещо таємничий, магічний, який, на мою думку, викликав страх у читача: *«We possessed a house in Geneva, and a campagne on Belrive, the eastern shore of the lake, at the distance of rather more than a league from the city. We resided principally in the latter, and the lives of my parents were passed in considerable seclusion. It was my temper to avoid a crowd and to attach myself fervently to a few»* [1, с. 4]; *«When I was about fifteen years old we had retired to our house near Belrive, when we witnessed a most violent*

and terrible thunderstorm....I remained, while the storm lasted, watching its progress with curiosity and delight. As I stood at the door, on a sudden I beheld a stream of fire issue from an old and beautiful oak which stood about twenty yards from our house; and so soon as the dazzling light vanished, the oak had disappeared, and nothing remained but a blasted stump. When we visited it the next morning, we found the tree shattered in a singular manner. It was not splintered by the shock, but entirely reduced to thin ribbons of wood. I never beheld anything so utterly destroyed» [1, с. 5].

«Нам належав будиночок у Женеві, а також хата у Бельрив, на східному березі озера, на відстані майже з лігу від міста. Ми жили переважно у Бельрив, і життя моїх батьків було доволі самотнім. Це відповідало моєму характерові: я був схильний уникати натовпу й нестямно прив'язуватися лише до обраних мною людей» [4, с.29–30]; «Коли мені було близько п'ятнадцяти, ми перебралися назад до свого будинку поблизу Бельрив, де стали свідками руйнівної і жахливої бурі....Я стояв у дверях, аж раптом прямо на моїх очах впало полум'я і влучило в старий гілчастий дуб всього в двадцяти ярдах від нашого будинку; коли яскраве світло зникло, ми побачили, що зник і дуб: від нього не залишилося нічого, окрім обугленого пня. Наблизившись до цього місця вранці, ми виявили, що дерево зникло дивовижним способом. Воно не розкололося навпіл, а мовби розірвалося на тонкі трісочки. Ніколи раніше я не бачив настільки довершеного знищення» [4, с. 35].

Схожу ознаку можна простежити у романі Стівена Кінга «Сяйво», де Готель «Оверлук» знаходиться за кілька десятків миль від міста, до якого було важко дібратися через великі опади снігу: «*The Overlook was built in the years 1907 to 1909. The closest town is Sidewinder, forty miles east of here over roads that are closed from sometime in late October or November until sometime in April*» [3, с. 1].

«–«Оверлук» було збудовано в тисяча дев'ятсот сьомому – тисяча дев'ятсот дев'ятому роках. Найближче місто Сфідвіндер – за сорок миль на схід звідси по дорогах, які стають непрохідними десь від кінця жовтня чи листопада і до якогось дня в квітні» [5, с. 24].

Родина Торренсів збиралася провести увесь зимовий період самі у готелі, де ніхто не зможе приїхати їм на допомогу, а також вони не зможуть виїхати звідти, якщо станеться щось жахливе: «*The telephone lines between here and Sidewinder are still aboveground, and they go down almost every winter at some point or other and are apt to stay down for three weeks to a month and a half....Suppose your son or your wife tripped on the stairs and fractured his or her skull, Mr. Torrance. Would you think the place was cut off then? A snowmobile running at top speed could get you down to Sidewinder in an hour and a half... maybe. A helicopter from the Parks Rescue Service could get up here in three hours... under optimum conditions*» [3, с. 1].

«Телефонні лінії між нами й Сайдвіндером усе ще надземні, отже, майже кожної зими вони десь обриваються і так можуть лежати тиждень зо три, а то й півтора місяці...Припустімо, ваш син або дружина спіткнувшись на сходах і він вона отримують тріщину черепа. Як ви тоді вважатимете, містере Торренс, відрізане це місце чи ні? Снігохід, якщо мчати на повній швидкості, може довести тебе до Сайдвіндера за півтори години....можливо. А гелікоптер Рятувальної служби нацпарку зможе дістатися сюди години за три...це за оптимальних погодних умов [5, с. 27–28].

Отже, родина Торренсів, так само як і родина Франкенштейнів, проживали у цілковитій самотності, в абсолютно віддалених місцях. У романах, звісно, багато відмінного, але є і спільні жанрові ознаки, що дозволяє позиціонувати роман «Сяйво» як рецепцію класичного готичного роману.

ЛІТЕРАТУРА

1. Doherty Tom. FRANKENSTEIN; OR, THE MODERN PROMETHEUS. NY: fifth Avenue. URL: <https://bookfrom.net/mary-shelley/page,2,31666-frankenstein.html>. (дата звернення: 07.04.2021).
2. Harriet Shelley. URL: knarf.english.upenn.edu. (дата звернення: 06.04.2021).
3. Stephen King «The Shining» URL: <https://novels80.com/the-shining/part-one-prefatory-matters-chapter-1-job-interview-996250.html> (дата звернення: 07.04.2021).

4. Гнедкова Г.В. Франкенштейн, або Сучасний Прометей. К. : Знання, 2017. 255 с.
5. Стівен Кінг «Сяйво», Nemiro Ltd.: «клуб Сімейного дозвілля», видання українською мовою (переклад та художнє оформлення), 2014. 660 с.

Депутат М. Є.

група АМ–43 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Шонь О. Б.

СЕМАНТИЧНІ ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Мова перебуває в постійному русі, змінюється в просторі й часі, водночас зберігаючи ознаки своєї стабільності та цілісності. Вона є не тільки однією із форм духовної культури народу або основний засіб спілкування, але й результатом довгого історичного розвитку певного суспільства. Тим самим нею забезпечується виконання комунікативних ролей, реалізація певних властивих їй функцій, зв'язок між різними поколіннями та збереження багатовікової пам'яті народу. Слід зазначити, що багатоаспектний зв'язок мови та суспільства безумовно впливає на співвідношення динаміки та зупинок у такій поліфункціональній мовній системі, яку ми маємо [1, с. 189].

Семантичні зрушення є мовним засобом концептуалізації і закріплення у когнітивній системі уявлень і знань, що є соціально значущими для культурно-мовного колективу, і це дозволяє зараховувати семантичні зрушення до когнітивних інструментів [4].

А. Малявін зауважує, що процес концептуалізації соціокультурних пріоритетів відбувається на базі запасу знань і уявлень, що вже існують у когнітивному просторі колективу. Він стверджує, що семантичні зрушення, таким чином, виступають моделлю похідного значення: в результаті когнітивної обробки значення, що вже є засвоєним і впорядкованим (вихідне значення), відбувається концептуалізація нового значення (значення семантичного деривата) [4].

Динаміку зміни семантики слів досліджували такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як Л. Булаховський, К. Дах, Н. Іщенко, Д. Крістал, А. Левицький, В. Лопатін, Я. МакКензі, П. Ньюмарк, О. Потебня, В. Русанівський, В. Телія, О. Єрмакова, А. Ятовт та ін. Варто відзначити праці, що присвячені вивченню додаткових значень уже наявних слів в англійській мові та функціонуванню неологізмів у е-дискурсі та інтернет-дискурсі: Л. МакДональд (*e-llowance, e-diot, e-vite, e-tailing*), Ф. Хардіні, Е. Сегія, У. Моні (*cookie, Tweet, account, application, block, browser*).

В. Гладка [2] у своїх дослідженнях розглядала питання фіксації неологізмів у мові на базі онлайн-словників англійської мови. Серед вітчизняних науковців питання семантичних інновацій розглядали А. Андрухович, В. Заботкіна, О. Галичкіна, І. Дьяченко, Ю. Дзюбіна, М. Карпенко, О. Стишов, Л. Чумак, Л. Щетиніна. Неологізми електронного та інтернет-дискурсу було досліджено у роботах Н. Бондаренко, А. Белової, Р. Махачашвілі, Т. Стасюка, О. Чирвоного та ін. Ю. Зацний розглядає способи творення неологізмів на основі вже зафіксованих неологізмів е-простору [3, с. 55]. Він дає загальну оцінку нових електронних значень таких англійських лексем, як *mouse, e-library, attack, firewall, hacking*.

Семантичні зміни, як й інші види еволюції мови, є безперервними, поступовими і універсальними і рідко відбуваються раптово. У зв'язку з невизначеністю в процесах семантичних змін минулого, зараз практично неможливо передбачити, яким чином ці процеси будуть відбуватися в майбутньому. Цей процес може бути мотивований або внутрішньо, під впливом змін самої мови, або зовні, під впливом контактів з іншими мовами. Семантичні неологізми, поповнюючи спектр існуючих значень, дають уявлення про зрушення в осмисленні дійсності, найбільш активні асоціації, оцінку носіями мови тих чи інших явищ.